Říma zplozenci.

Historický román

—od—

ALFREDA MEISNERA.

Novicka Marcelina.

(Pokračování 8.)

"Dobře máš," odpovídal Kupka, "že si můžeme počínati obezřele a peněz užívati s jistou opatrností. Tak ale má se skutečně státi, a chování naše bude se tím ohledem říditi. Nech mne jen za tebe mysliti a jednati a dobře se ti povede. Nestarej se o nic a jednej pouze, jak ti nařídím. Tu máš hned jistý toho důkaz. Jiný byl by hned hltavě se vrhl na dukáty — kdežto já pouze jsem se na ně podíval a nyní dám je zakopati na tak dlouho, až celá ta věc bude zapomenuta. Zatím — všecko jsem dobře uvážil — ožením se s mou sestrou."

"S Kateřinou?" zvolal Václav.

"S Kateřinou," zněla odpověď. "Mladá a hezká sice není, obdrží ale ode mne pěkné věno. Na mojí půdě vystavíte si domek, budete si hleděti hospodářství, za nějaký čas bude se roztrušovati, že jste si něco zahospodařili, pak si koupíte od souseda kus pole nebo kus lesa, a takto půjde to pozvolna dále, až budete vrádni mezi nejbohatší sousedy v Doxanech."

"Pro všecky svatý," promluvil Václav, rozesílen takovouto vyhlídkou, "Vyť jste skutečně vychytralá hlava! Máte pravdu, tak by to skutečně mohlo chodit."

"Toť se rozumí," pravil Kupka pln radosti, že se mu podařilo překonati vrtochy pacholkovy. Tím způsobem ani to nejmenší se nevyzradí, ty budeš ode všech lidí jen chválen za svou příčinlivost a spořivost, a jným za příklad představován."

"Totě věru krásné!" zvolal Václav, spřáteliv se vždy více s takovou myšlenkou. "Nikdy bych se nenadál, že se mne ještě jednou na světě dobře povede. Od narození považoval jsem se za nějakého vyvrhele, jenž se zrodil jen k svému neštěstí. A hle, najednou se mi otvírá vyhlídka na blažený život. Jak chci tedy být vám povděčen, jak chci se říditi ve všem podle vaší rady! To vám přislibuji svatosvatě. Hned zapřáhnu voly a pojedu do lesa. Spolehněte, že všecko tak vyvedu, jak jste rozkázal."

"Takového muže mám rád," odvětil Kupka, udeřiv notně Václava na plec a při tom samolibě se usmívaje. "Však já také dobře s tebou dobře smýšlím. Učiň tedy všecko podle mého příkazu a za dne nevracej se domů, kdyby snad práce vykonána byla před nocí. Rozumíš? Teprv za noční tmy se navrať."

"Dobrá," odpověděl sluha, odcházeje.

"Ještě něco, Václave," volal za ním Kupka, "máš také ještě něco v paměti, co jsem ti povídal?"

"Já mám dobrou paměť," odvětil pacholek. "Poslušte, chci vám opakovati jedno po druhém. Pojedu do lesa za Brozany až k starému lomu. Tam nechám hnojník stát. Pak vystoupím na kopec a na místo, kdež jen lišky mívají své rejdy, vykopám hlubokou jámu. Kopání nebude příliš těžké, neboť jak sám jste pravil, celý ten příkrý svah kopce jest jen samá sesutina a drobná křídlice. Na takové půdě také nezůstane žádné stopy, že tam bylo kopáno. Pak přinesu poklad z hnojníka a pochovám ho v jámě té".

"Dobrá, dobrá," pravil Kupka. "Přece ale ještě něco mne napadá, což však nesmí tě v ničem pomásti. Také vlastně záleží to jen na tvé vůli."

"Tak jen ven s tím!" vybízel Václav.

"To místo na stráni, o kterémž jsi právě mluvil, jest v jistém ohledu výborné, neb leží stranou a málokdy tam někdo přichází. Což bys ale řekl tomu, kdybychom náš poklad zakrabali dole na břehu Ohře?"

Pacholek po krátkém přemýšlení odpovídal:

"Máte pravdu, mně samému by se to skoro více líbilo."

"Myslíš?" tázal se hospodský.

"Myslím, myslím si, že —

"A z jaké příčiny se domníváš?" tázal se Kupka—jsa si zúplna vědom příhodnosti místa u řeky— učně svého způsobem ryze sokratickým, aby myšlenky jeho zcela samostatně se vyvinovaly při tomto šibalství.

"Toť patrno," odvětil Václav. "Ohře má v těch místech srázné a skalnaté řečiště, břeh je příkrý, tak že po jeho hřebenu nelze choditi. Jelikož ale ani ryb v těch místech není, nevstoupí tam nikdo do řeky, ani ji nepřebrodí"

"Máš zcela dobře," odpovídal učitel. "Na jednu věc ale přece jsi zapomněl, a sice na hlavní věc, na příčinu, za jakou jsi navrhoval místo vedle řeky. Oba břehy mají totiž na příkrejších místech rozsedliny skalisk přirozené sluje značné hloubky. Myslím tedy, že by nebylo jiného zapotřebí, než roztřiditi některou takovou sluj, v níž by se pak poklad snadno uschoval, a přec by celá práce nestála více času, než vykopání jámy třeba i v sypké půdě, jakouž máš tráň na kopci.

Rychlost jest při takovém podniku hlavní věcí; neboť jakkoliv obě naše místa leží tak stranou a osaměle, že by sám ďábel nenalezl duši, která by se mu tam ukryla, přece náhodou může se státi, že tam čert někoho přivede."

"Půjdu tedy hned k řece," pravil Václav.

"Jdi tam," řekl na to Kupka. Co se mne dotýče, nestojím na tom a ponechám všecko tvé vlastní obezřelosti."

Budete se mnou spokojen," prohodil ještě pacholek, odcházeje. "Obdržím tedy polovici pokladu a vaší sestru za ženu. Sem s rukou na to!"

"Tu ji máš!" zvolal Kupka, udeřiv rázně v dlaň sluhovu. "Bude to jen mým prospěchem, dostane li se mi zámožného švakra, jakýmž ty budeš. Tím způsobem zůstane celý majetek v rodině. Jdi teď jen s pánem bohem!"

Když pak brzy na to oráč byl voly zapřáhnul a s nimi odejel, byl Kupka skoro v rozpustilém rozmaru.

Příčinou takové veselosti bylo šťastné vyvaznutí z nebezpečí, jakýchž přinesl dnešní den v hojnosti, a pak učiněné zařízení stran uschování pokladu, kteréž, jakož se domníval, musilo se podařiti.

Kupka byl muž takřka beze všeho svědomí. Základem jeho jmění byla krádež, podloudnictví a podvod, kteréž ovšem týkaly se pouhých maličkostí, co do podlosti mysli ale stály na rovni s nynějším padouštvím. Se svého stanoviska měl ovšem dostatečnou příčinu k veselosti, nebo posledním jeho lotrovským kouskem obdržely všecky předešlé teprvé svou korunu a jedním rázem dospěl k bohatství, jakéhož se byl až dosud ani s desátý díl sterými ničemnostmi nedodělal. Náruživá zištnost byla základem jeho povahy.

V tom to tedy vězelo, že pro každého, koho potkal, měl dnes nějaké úslužné slovo, nějaký šprým, nevyjímaje z toho ani ty, jež byl jindy často trýznil svou hrubostí a surovostí. K těmto nálečela mimo jiné také jeho vlastní sestra Kateřina.

K večeru vstoupil Kupka do jedné postranní komory, v níž se Kateřina zanášela ukládaním prádla. Kupka usedl na převrácenou nůši.

"Kačenko," počal po chvíli, lstivě se usmívaje, "měla bysi přece jednou už se provdat."

"Na čase by to již bylo," povzdychla si sestra, pomýšlejíc na svůj, věk dobrých 35 roků.—

"A víš, koho by jsis mohla vzíti?" pokračoval bratr. "Našeho Václava. Jest to dobrá, poctivá duše."

"Máš mne za blázna?" odvětila Kateřina. "Jakž mohou se vzíti dva lidé, kteří ničeho nemají?"

"To by bylo mou starostí," dal Kupka nadýmavou odpověď. "Já jsem vdovcem, a proto můžeš mně v domě konat dobré služby. Což by bylo z mého hospodářství, kdyby mne pán bůh náhle povolal? Rozmyslil jsem si vše a uznávám za dobré, aby jsi si vzala Václava. K hospodě přistavím Vám domek a budete mít nějaký podíl i na polnostech i na hospodě."

"Mluvíš opravdu?" zvolala Kateřina, s ustrnutím pohlížejíc na bratra. "Tak na překot mohl bys—"

"Diviš se tomu!" odvětil Kupka. "Kdybych byl podnes pevně nedržel každou grešli, nebyl bych ovšem s to, postarati se o tvé zaopatření. Táži se tudíž, chceš-li sobě Václava vzíti za muže?"

"Tážeš-li se mne opravdu," odpovídala sestra, žasnoucí posud nad velkomyslností bratrovou, "proč bych nechtěla? Jest správný, přičinlivý člověk."

"Pak mohu ti také svěřit," pokračoval Kupka, "že se mu také líbíš. Promluvil jsem s ním o té věci, a nemám ničeho proti tomu, budete-li svatbu slavit hned po velikonocích."

"Odpusť mi," odvětila sestra v hlubokém pohnutí; "tisíckráte tě prosím za odpuštění, že jsem kdy pochybovala o tvém bratrském srdci. Nyní vidím, jak dobře se mnou smýšlíš. Bůh ti zaplať, co pro mne učiniti hodláš."

"Činím jen svou povinnost," pravil Kupka. "Já jakožto nejstarší, uznávám za svou povinost, starati se o mladší. Tedy zůstane při tom?"

"A ví již Václav o tom?" tázala se sestra.

"Ví o tom, a považuje se za šťastného," odpovídal Kupka. "Také já velmi se tomu těším. Nepoznáváš to sama na mně?"

"V rozmaru tak laskavém bývá ovšem velmi pořídku," odvětila sestra naivně, "posud bývalo to jen tenkráte, když se ti nějaký podnik dobře zdařil."

"Právě proto," ušklíbl se Kupka "musíme si dnes dopřát přilepšení. Také již vím, jak to vyvedeme. Ustrojíš na stůl v parádním pokoji a přineseš vepřovou pečeni se zelím. Já postavím na stůl několik lahví výborného uherského vína. Až se hosté rozejdou, tak as mezi devátou a desátou — bude již Václav dávno doma. My tři se pak posadíme ke stolu a budeme hodovati až do noci."

Promluviv takto vyšel se světnice; sestra ale chopila se zástěry, aby ní setřela proud slzí, jež se jí tinuly po lících hlubokým pohnutím nad neočekávaným štěstím a nad laskavostí posud neuznaného bratra.

Okolo deváté hodiny vytratili se, jakož Kupka předpovídal, všickni hosté z hospody.

Pouze v "panském pokojíku" popíjel ještě páter Bonaventura, ze všech věrných každodenních hostů ten nejvěrnější.

Tentokráte ale nebyla to žízeň, jež jej déle zdržovala, nýbrž měl na mysli, promluviti s hospodským mezi čtyrma očima.

"Kupko," pravil páter Bonaventura, když byli sami dva v jizbě zůstali, "chci se vás na něco zeptati. Očekávám od vás že jakožto věrný, katolický křesťan, povíte mi pouhou pravdu jako byste vykonával svatou zpověď."

Takové vážné, téměř slavnostné oslovení zarazilo hospodského v nemalé míře. Jelikož však své domí jeho nebylo příliš choulostivé, ne jináče, než jako kdyby bylo zhotoveno z hovězí podešvice, odpověděl, aniž by zbledl anebo jiným způsobem svůj úžas na jevo dal, s největší zdánlivou lhostejností a smělostí:

"Velebný pane, chci tak učinit: Povím vám pravdu, i kdybych tím vlastního bratra měl na šibenici přivésti."

"Uvidíme," odvětil duchovník, ostře naň pohlížeje. "Váš oráč Václav dovezl náklad zboží do farní stodoly u Rakovníka. Vy sám jste pomáhal při nakládání na vůz. Celý nákal sestával z 20 kusů. Pamatujete se na to.?"

"Dobře se pamatuji," odpověděl Kupka, "dvacet kusů."

"Oné noci," pokračoval pater Bonaventura, "když se zboží odvázelo, neměli jsme ještě nejmenšího tušení o vyzdvižení kláštera, a protož nikterak nemohli jsme si objevení duchů a oheň v kryptě vysvětliti a vyložiti. Děsivým tím výjevem takřka omámeni zcela jsme zapomněli na zboží v stodole složené, a teprv později jsme komisi oznámili tento sklad, kteráž však již dříve zboží vypátrala a zabavila. Komise ale tvrdí, že nalezla pouze 18 kusů."

"A co já mám o tom vědět?" trhl sebou hospodský, jako by u vysoké míře byl pohoršen a uražen.

"Nebuďte tak prchlý," ujal opět slovo duchovník. "Nevrhám na vás žádné podezření. Obviňování vás přichází s jiné strany."

"Kdo si smí něco takového dovolit?" rozdurdil se Kupka s drzou opovážlivostí.

"Baron Ebenstein, jenž byl oné noci u nás bydlel, tvrdí, že viděl jak jste vůz zastavil u hospody a dva kusy nákladu odnesl."

"Toť nechť hned na tom místě zkamením," proklínal se Kupka, „ať mne zem pohltí, když—"

"Činíte hrozné přísahy!" přerušil mu slovo duchovní. Vysvětlete mně jen, což mohlo zavdati příčinu k omylu Ebensteinovu, na němž zakládá obviňování vás?"

"Což já snad to vím!" osopil se Kupka hrubě. "Kdyby Ebenstein tvrdil, že jsem papeži ukradl tiaru s hlavy a klíče svatého Petra, musil by to dokázati; ode mne ale nemůže nikdo žádat, abych udal, jakou náhodou, jakým nedorozuměním nebo snad z jakého nepřátelského pramene vznikla příčina, za kterou způsobem nejhanebnějším prazní čest zachovalého a poctivého muže."

"Policejní komisař baron Hebra," pravil dále páter Bonaventura, "byl dnes u vás, aby prohledal dům —"

Nyní teprv se u mne rozednívá!" zvolal hospodský. "Teď začínám pochopovati! Toť hrozné!"

"Nenalezl sice ničeho," uchopil se opět slova zpovědník klášterní, proto ale přece není dokázáno, že by nebylo na jiném místě něčeho k nalezení, než kde on hledal."

"A které věci scházejí z nákladu?" tázal se hospodský. "Vždyť to bylo samé staré haraburdí, jakož velebná matka abatyše sama se vyjádřila. Kdož by si na tom čeho nakradl? Já jsem člověk zámožný, jenž nemá zapotřebí, aby bažil po starých kostelních orná tech a cínových kadidelnicích."

"Byly to ovšem již staré věci" odvětil duchovník významně po krátké přestávce, "avšak takové, jakéž stářím jen málo ztrácí na své ceně. Několik kusů celého nákladu, a to právě ty pohřešované, měly vysokou cenu —"

"Jakže?" zvolal hospodský, stavě se udiveným. "Tuť snadno se mohlo mému pacholkovi, neznajícímu vzácnost nákladu, něco ztratiti s vozu. Mimo to táži se, jak může někomu napadnout, drahocenné věci uložíti ve stodole, na místě každému přístupném, do něhož každý beze všeho namahání může se vloupati. Toť přílišná lehkomyslnost, pokárání hodná lehkomyslnost. Jak já nyní mám za všecko ručit?"

"V tom ohledu máte dobře," odvětil páter Bonaventura. "Také nepravím, že vy jste zloději, pouze se vás tážeme, co o celé té věci víte, abyjsme se mohli dopátrati stopy pravého pachatele, když vy ním nejste. Podivné ale jest a zůstane podivné, že baron Ebenstein, aniž by něčeho věděl o věcech odvezených, zřejmě se vyjádřil, že vy jste odnesl bednu s vozu. A právě z nákladu schází bedna a soudek."

"Aj!" zvolal Kupka, "nyní teprvé pochopuji, proč policejní komisař tak dlouhé prohlížel soudek v mém srubu!"

"Měl jste nějaký soudek toho způsobu?" tázal se kněz.

"Ovšem že jsem měl?" zněla odpověď; "soudek slivovice. Ten jsem arci v onné noci s vozu sundal, ale s vozu vídeňského vozky, jenž tudy jel."

"Podivno, velmi podivno!" promluvil páter Bonaventura, potměšile se usmívaje. "Pak přece máme před sebou jistou událost, která se stala základem udání Ebensteinova. Nepokládejte mně za zlé, pakli vám bez obalu a zřejmě povím své mínění: Znám vás jako prohnaného, všemi mastěmi drbaného lišáka—vy jste s to, samého ďábla obelstíti — Kupko, Kupko, mně se zdá—"

"Mám se znovu zapřísahati?" zvolal hospodský, počínaje si jako v nejsvětějších citech uražený poctivec. "Zboží nepřišlo pouze do mých rukou. A což není nikoho na celém světě, jenž by schopen byl krádeže, vyjma bohatého hospodského v Doxech? Jest zcela na místě, za takových okolností zřetel míti i ke mně, ale bezprávím jest, vrhati podezření pouze na mne. Zlodějů není nikde nedostatek, ano prokázalo se také, že samy císařské komise mohou míti delší prsty, nežli se srovnává s jejich úřadní přísahou — avšak já nevím o ničem a prosím jen Boha, aby brzy vypátrán byl pravý vinník, aby zase má čest skvěla se v plné neposkvrněnosti."

"V té příčině můžete být zcela upokojen," pravil páter Bonaventura. "Při vyšetřování celé věci také na ruce komise bedlivě se přihlíželo. Proč by také zpronevěření nemělo být možné i na této straně? Kdybych se mohl spolehnouti, že vy, Kupko, v celé té krádeži nemáte podílu, pak bych také byl pevně přesvědčen že jedna neb vícero osob, z nichž se komise skládala, musily zločin spáchati! Povězte mně tedy zřejmě a poctivě, povězte mně na svou čest a na své svědomí, zda-li jste v skutku nevinným?"

"Jsem nevinným," odvětil Kupka hlasem ne příliš zvučným, avšak dosti pevným.

"Povím vám ještě více," rychle se opět uchopil slova páter Bonaventura. "Přiznáte li se, že jste věci ukradl, zůstanou vám, budete jejich vlastníkem. Klášter, v jehož jmeně po ukradených věcech pátrám, oznamuje zároveň, že mu na výsledku pátrání pranic nezáleží, jelikož v případě nalezení vše by pohltila pokladna státní. Klášteru tudíž, jemuž odcizené věci nikdy nebudou náležeti, jest zcela lhostejno, zdali jo ukradl ten neb onen zloděj — jenom když to nebude některý člen komise, jemuž by je nikdo rád nedopřál."

"Pověděl jsem již všecko," dotvrzoval Kupka, "a neznám závažnějšího slova na svědectví své nevinnosti, nežli jsem již pronesl.

Kdyby každý z ostatních byl tak nevinen, jako já, byly by se věci neztratily."

"Nuže, má-li se věc takto," promluvil nyní zpovědník, "budeme pilně komisi hleděti na prsty. Objevili jsme již několik závadných háčků. Teď sám věřím, že nejste vinen, anebo alespoň pravím, že tomu věřím, což naposledy jest jedno jako druhé. Ku konci musím vám ještě něco vložiti na srdce: Předně nesmíte se k nikomu zmíniti, že jsem s vámi o té věci mluvil, a sice ani jediným slovem —"

"Pak mlčím jako hrob," ujišťoval hospodský, jemuž bylo, jako by mu se srdce spadl těžký kámen.

"Za druhé," pokračoval duchovní, "budete popírati, že jste buď sám nebo váš sluha byl vezl náklad z kláštera. Stojí vám na vůli, chcete-li udati, že onen nákladný vůz asi před čtrnácti dny dříve dopraven byl do Rakovníka některým pacholkem z klášterního dvoru. Máte na vůli, chcete-li se na tuto okolnost upamatovati čili nic."

"Dosvědčím to," odpověděl Kupka beze všeho otálení. "Nemůžeť být nic nepravého, co mně radí velebný pán. Toť moje vyznání víry."

"Tedy řiďte se podle toho," zakončil rozmluvu pater Bonaventura dopíjeje své víno. "Budou-li nyní skuteční vinníci vypátráni nebo ne, tolik jest jisto, že musí dán býti přísný příklad na výstrahu. Kdyby císař brzy zase dostal laskoviny na vyzdvižení některého kláštera, ručím vám za to, že málo kdo se nalezne, jenž by bažil po cti, býti členem dotýčné komise. Dobrou noc!"

Kupka, políbiv jak obyčejně duchovnímu ruku, provázel jej se světlem až z domu, aniž by přestal dosvědčovati svou nevinnost.

Hospodskému Kupkovi bylo nyní okolo srdce tak, jako bývá po bouřce, kteráž sice děsí a vším otřásá, také ale zároveň čistí vzduch. Jeho prohnalost byla příliš velká a jeho svědomí příliš špatné, než aby byl jasně nepoznal, že osud jeho klavně na tom bude záležeti, jak se k němu klášter zachová, neboť věděl, že pravdivým vysvědčením, kteréhož by se mu mohlo odtud dostati, byl by zdroen a spíšen. Štěstí mu ale přálo tak, že průkazy jeho viny se potlačily, a na místě jich nabízely se mu cesty a prostředky, jimiž by oklamal a zmátl všecky soudní kroky.

Nebylo pochybnosti, že jej páter Bonaventura, jenž ho znal co vychytralého ničemu, sám považuje za domnělého zloděje ukradených věcí, ano Kupka sám byl o takovém smýšlení kněze úplně přesvědčen; avšak na cti mu tak málo záleželo, že si obecného mínění lidí pranic nevšímal, jen když mohl lup svůj v pokoji a beze všeho trestu požíti.

Nebylo divu, že páter Bonaventura takovým způsobem vyjednával s Kupkou, neboť Kupka byl mnoholetým náhončím a pomocníkem při všech podezřelých pletkách, jakéž se jen v joptišském klášteře udati mohou, z čehož vznikl jakýsi poměr vzájemné spoluviny, jíž mnohý závažný ohled musil padnouti v oběť. Kupka byl příliš prohnaným šibalem, než aby byl tento poměr nepoznal, jeho nepoužil a na něm osobní svou bezpečnost nezaložil.

Za takových okolností bylo klášteru těžko, proti Kupkovi nepřátelsky vystoupiti, i kdyby byl zamýšlel pronásledovati jej. Klášteru ale zdálo se býti prospěšnějším, ze zloděje udělati falešného svědka, aby se takto zosnovala zlovolná intrika proti nenáviděné komisi likvidační. Při tom nebylo nic v šanc dáno a celá záležitost svou zapleteností byla jako stvořena, aby poskytla volnou půdu k rejdům každého pleticháře. Mimo to bylo vždy ještě možno, za příznivějších okolností v budoucí době pohnati hospodského k zodpovídání.

Za takových poměrů mohl býti Kupka s vývinem věcí zcela spokojen, a on skutečně také nebyl člověkem, jenž by svou spokojenost nechal si pokaliti něčím, což snad ještě za oponou budoucnosti dřímalo, jinak by byl již od počátku býval poctivým mužem.

Když byl zpovědník odešel, přešel Kupka ještě jednou v duchu celý stav věcí a octnul se posléze v nejlepším rozmaru nad svou nepodvratnou bezpečností. K jeho úplné spokojenosti nescházelo ničeho, jen ještě příchod pacholka Václava s návěštím, že lup jeho ukryt jest v útrobách země.

Václav ale posud nepřicházel. Deset hodin bylo již dávno odbilo a sestra Kateřina se svého stanoviska neměně dychtivě, jako bratr, hleděla vstříc příchodu jeho.

Když však konečně jedna čtvrt hodina míjela za druhou, aniž by se Václav objevil, tuť přece zmocňovala se Kupky jakási starost, jelikož sestra v té příčině učinila k němu několik otázek.

Těšil ji jak mohl, avšak trapné očekávání obou nedocházelo ukojení.

Konečně na věži odbíjela dvanáctá hodina půlnoční.

Tuť počal Kupka toho litovati, že dávno již neposlal sestru na lože. Učinil tak nyní. Nemoha sestře zjeviti pravou příčinu Václavova opoždění, i kdyby ji sám byl znal, chopil se konečně lživé výmluvy.

"Teď mi teprv napadá, kde vězí!" zvolal. "Dozajista je ve Vraškově. Přikázal jsem mu, aby při příležitosti upomínal o dlub, jejž tam mám za jedním sousedem. Jistě je tam, a jelikož nemůže se domnívati, že naň čekáme s večeří, sedí bezpochyby v hospodě a přeje si. Odložíme tedy naše hody až na zítřek."

Kateřina mrzutě odcházela do své komůrky, a brzy panovalo úplné ticho po celém domě.

Kupka, odebrav se do nejkrajnějšího rohu hostince, usednul tu potmě na lavici vedle otevřeného okna, jímž vyhlídka byla na silnici. Tou stranou měl přijeti oráč, odtud muselo býti slyšeti rachocení vozu již z daleka.

Úplné ticho rozkládalo se po krajině a jen drobounký dešť padal s oblohy mraky potažené.

Jakmile se jen něco hnulo neb zašustlo, vystrčil Kupka hlavu z okna a vždycky domníval se slyšeti rachot vozu; avšak bylo to pouhé mámení sama sebe, a klamný přelud, jejž zrodila jeho přepjatá rozčilenost následkem dlouhého a marného čekání.

Takto uběhly dvě hodiny; byly dvě hodiny po půlnoci.

Umdlením a jednotvárností sceny Kupka konečně usnul. Když se byl opět probudil, rozednívalo se již a kohouti svým zpěvem vítali nové jitro. Hodiny na stěně ukazovaly na šestou.

Všecko v hospodě počalo se hýbati. Kupka vyskočiv s lavice řítil se na dvůr.

Avšak Václava tu posud nebylo, voli nestáli v chlívě.

Kupka zůstal státi jako bieskem raněný. Nemohl se ubrániti nejtrapnějším obavám. Nebyloť možno předpokládati, že by pacholek při vyřízení své úlohy tak dlouho se byl zdržel, tím méně za temné noci, v dešti a při březnovém chladu. Co se as přihodilo? Tuto otázku předkládal sobě Kupka bezpočetkráte a zodpovídal si ji sám vždy novým a vždy traplivějším způsobem, jelikož byl sobě vymaloval celou řadu děsných strašidel, výtvorů to jeho ďábelské fantasie, kteráž mu předváděla nejrozmanitější náhody a možnosti, mučíc jej nejnemyslnějšími představami a neblahými domněnkami.

Když konečně přece se byl vytrhl z tohoto víru pravého nesmyslu, nastoupil chladný rozum svou vládu. Bytař duše jeho jaksi otnětená a neohrožená, kteráž v době nebezpečí netěkala dlouho od přílery k příleře, nýbrž záhy se opět vracela k pravému jádru věci.

Mezi všemi případy, jež považoval za možné, byly pouze dva dle jeho mínění pravdě podobny, jichž ale uvážiti mu bylo za tou příčinou, že v následcích svých mohly se proň státi hrozným, ano i zcela záhubným.

Jeden takovýto případ záležel v tom, že Václav při své práci byl postižen a tím krádež vyzrazena; druhý pak v tom, že Václav, roznícen běsivou touhou po bohatství, uprchl i s pokladem.

Avšak při chladném rozvažování ani tyto oba případy nesrovnávaly se s dostatek s okolnostmi.

I v nejhorším případě, že by byl Václav zatčen, musila by zvěst o tom již dávno přijíti do Doxan; a co se týče uplachnutí pacholkova, tuť Kupka sám nemohl tomu uvěřiti, znaje povahu Václavovu, kteráž ani nebyla schopna činu tak odvážného.

Věnkoncem celé hloubání a hlavy lámání vedlo Kupku zase nazpět k předešlé nejistotě, kteráž stávala se tím trapnější, čím dále den pokračoval.

Obloha se posud nevyjasnila, ačkoli slunce již vysoko stálo. Hodina desátá již dávno odbila.

Tuť nechtěl Kupka déle věc odkládati a stať se co stať odhodlal se běžeti do lomu, do lesa, jen aby se konečně sám o všem přesvědčil.

Již dlouho dříve zavládl se touto myšlénkou, avšak ustrnutost a obezřetnost zdržovaly ho, radíce mu, aby raději ještě počkal a přílišným chvatem a nerozvážným krokem nevzbuzoval podezření, anebo nevmísil se do věcí, kteréž by snad na něho vrhaly povážlivé stíny.

Nyní ale bylo by bývalo marné každé přemlouvání. Jako zběsilec vyřítil se ze dvora.

Byl pošmurný den. Mlha plazila se při samé zemi, chvílemi padajíc co drobný dešť a zakrývajíc jako záclona smrčiny Brozanské.

Na lukách blíže Doxan stály kaluže, kteréž však Kupkovi nebránily v jeho spěchu. Nejkratší cestou, přes kaluže a bahno, přes hory a doly, plachým během, jejž spíše urychloval než mírnil, dospěl v době nepochopitelně krátké k lesnaté výšině, v jejíž středu nalézal se starý lom.

Podle úmluvy měl Václav na tomto místě nechati vůz s drahocenným nákladem, a s potřebným náčiním odebrati se k naznačené stráni a na příslušném místě vykopati jámu. Teprv když byla podzemní skrýše patřičně přichystána, měl se navrátiti k vozu, bednu i soudek vytáhnouti pod hnojem a obě ve skrýši zahrabati.

První, což Kupkovi na pustě, kamenité půdě v lomu padlo do očí, bylo několik malých kopek hnoje jakéž dosti často při jízdě po kostrbaté cestě spadávají s vozu. Z toho vyplývalo, že pacholek skutečně tudy jel, zde se zastavil a tudíž dle obdrženého rozkazu jednal.

Slídě v zimničném záchvatu po další stopě, chtěl se Kupka po pěšině podél lomu ubírati na cestu, kteráž vedla jednak k úbočí výšiny, jednak k srázném břehu Ohře, neboť měl Václav na vůli, zakopati poklad buď na tom neb onom místě.

Avšak ještě ani docela neobešel lom, pozoroval, že se na blízké, roštím a smrkovým mlázím pokryté pastvině cosi blýská; přistoupiv blíže seznal, že jest to mosazné kování bičiště.

"Hoj," zvolal, "co to?!"

Bič poznal na první pohled za majetek Václavův.

"Co to?" zabručel ještě jednou. "Bez biče se nejezdívá. Bič náleží Václavovi a jest zcela nový. Takový bič on nenechá ležet. Co to? Co to?"

(Pokračování.)

Rahel.

Od *Ady Christenovy.*

Na příkré skále stojí zámek polou rozpadlý. Spirálou vine se kolem hory vysoká zeď hradební; byla asi vystavěna z kamenů ze skály samé vytesaných, neboť za touto zdí prostírá se silnice, na kteréž není ani zrnečka písku nebo prsti: samé skalní plotny tvoří cestu, místy hladké jako stůl, místy drsné a popraskané. Od paty zámeckého vrchu až vzhůru do nádvoří vinou se dvě široké, v křehkém kamení vyjezděné koleje, a když prší řítí se jimi dolů dva veselé potůčky.

Stoupáš-li vzhůru, obcházíš ustavičně horu, ustavičně sálaje se krub, jejž vysoká zeď uzavírá, ale stoupání konečně ochabuje, jdeš kus cesty po půdě rovné a stojíš pojednou u vnitř nádvoří, kteréž dosud aspoň dvacetkrát tak veliké jest, jako dvůr největšího domu dole v městečku. Starý hrad nemá střechy a trčí v rozvalinách. Jen podélná kostkovitá věž zůstala jako nedotknuta; malá okna byla do ní zasazena a úzké hranované schody vedou až do polovice výšky, kdež temnou chodbou odděleny, na každé straně dvě světničky se nalézají. K druhé polovici věže není odnikud přístupu; zdá se jen, jakoby balvan na balvanu byl urovnán, neboť žádná střecha, žádný pavlán nendobí ten kamenný trup, vršek jeho je plochý a ježatý.

Chudý žid podomník obýval věž s ženou a dítětem za skromné nájemné.

Rozpadlý zámek jest zbytkem mocného sídla. Nyní strají prázdná okna dolů do úbočí a z rozpuklin kamenných tlus vykvétají hned záhy z jara divoké květiny. Z jednoho okna roste hustý bezový keř, ptáci ustavičně v něm štěbetají a z tenkých jeho větví řečou si klaci píšťaly, aby s ptáky o závod hlomozili.

Tento starý hrad nalézá se v Uhrách, a s pavlánu, jehož popraslá zeď již dávno se roztrolila, vidíš daleko do krajiny. Na pravo vine se ustavičným polem dlouhá aleje planých ovocných stromů až tam naproti k vesnici, jejíž slaměné střechy v sluneční záři žlutě se mihají; na konci vesnice začíná stromořadí opět a strácí se teprv u ledoteleně tičky v kodatých vrbách, kteréž při větru slabě se chvějí a skoro jako voda sama vypadají, když bouře přichází aneb soumrak se blíží. Opodál za vrbami začíná úzký lesík, kterýž vždy více se šíří a do výšky roste, tak že staré duby jako vysoká hradba v pozadí stojí a oblaky na jejich korunách spočívati se zdají. Ale na levé straně není nic než holá rovina. Kde městečko končí — jež na úpatí zámeckého vrchu začíná — nalézají se ještě chatrná pastva, hubená pšenice a zmrzalelá kbeviska.....

Ještě dále v rovině kmitá a třepotá se šedá půda, jakoby pokryta byla jemným, žlutavě problescujícím chmýřím. Jest to vlas, "dívčiní vlasy" nazývají jej sedláci a ozdobují si jím v neděli čepice a holky zastrkují jej mezi květiny v nízkých oknech chatrčí.... Ale vždy spolejí jeví se tráva a křoví tam zaprosti, vždy tiší a pustější stává se rovina....tato bezcestná opuštěná rovina, kteráž v mlhách se ztrácí, je pusta.

Slunce zapadá tam v zadu jako do moře mlhavin, jest, jakoby se přes celou krajinu prostíral šhavě rudý závoj.....pak přichází bledá, šalově se rozbíhající záplava..... barvy hasnou, kalí se a posléze je obzor bezbarvý a hluboce truchlý .... Rázem nadešla noc, na temné obloze doutná několik hvězd a vlhkým kořenitým vzduchem ozývá se krátké, úsečné cvrkání.....ale dole na zemi je tak jasno, že vypůlnělý pták, který své hnízdo hledá, anebo osamělý jezdec, který domů se vrací, každý kámen na cestě vidí.....

Byla jsem ještě skoro dítě, když jsem někdy na pavlánu, který už nic jiného nebyl, než kámen ven do vzduchu vrčící, opřena vše to pozorovala. Vedle mne stávala tehdá často mladá štíhlá dívka, kteráž na pravo a na levo do krajiny vyhlédala a při tom na špičky vystupovala, že mi až žako bylo, obavláště jednou, když byl vítr její tenký šat nadmul, jakoby dostávala křídla..... Třásla jsem se, že bude již odnesena úkladným záchvatem větru, který často kolem rohu přeletěl, aniž bychom ho byly dříve slyšely.

Ona rudě plavá modrooká dívka a já zůstávaly jsme tehdá ve věži u žida podomníka. Náležely jsme ke kočující divadelní společnosti, a poněvadž dole v městečku pro všechny bytě nebylo, odkázali nás, co nejmladší, sem nahoru na židovu rodinu.

"Ty mohou běhat, jsou mlády", pravila naše společnost.

Bylo léto a jasný horký den, když jsme takřka ben dechu poprvé nahoru vystoupily. Stará židovka byla velice churavá a sešlá, seděla v prázdném výklenku u okna, vyhřívala se a kašlala tak hřmotně, že ptáci v bezovém keři usnulkali.... Běta, moje druhka, pověděla jí, čeho na ní žádáme, a stará paní, uvadlým tělem ku předu a do zadu klátíc a ruce na kolenech překládajíc, mířila nás pátravým zrakem od hlavy až k patě.

"Tak?....komedianti jsou v městečku?..... odkašlala si, "a vy, mladé děti, jste u nich zcela samotny?.... Bez otce a matky?..... A vy chcete sem nahoru k nám, židovským lidem?..... Na budiž, přijímám vás...."

Zavolala černovlasé děvčátko, kteréž nedaleko v popraskaném výstupku sedělo. Jakýsi hrdý výraz stíral z jemně tvíže děvčátka ráz dětskosti; ta malůlká hleděla na nás nedůvěřivě svýma velkýma nedůvěřivýma očima a podívala se pak na starou paní, jakoby jí říci chtěla: "A vůl také, koho vlastně máš před sebou?"

"Zaveď tyto dvě do komory Rafovy.... Tato zde je Rahel, dítě mé zemřelé dcery.... Moudré dítě!" doložila zlomeným hlasem, "a Rafe, kteréhož bůh dlouho na živu zachovej, můj syn, odchází dnes po svátcích zase do ciziny! .... Bože! jaký to učenec! Člověk! Jde vyučovat pana hraběte jeho syny v sousedním komitátu, pány hraběcí syny jde učit mathematiku!...."

Poslední toto slovo pronesla s obzvláštně ostrým důrazem a zcela špatnou výslovností; byloť ji zcela jistě naprosto cizím, co právě pronášela.

"Ta ubohost!" mumlala stále se ještě odvíjejíc a její špitaný hlas ještě oblíbeji obrátil se rychle k nám, jako by se byla ptala: Slyšely jste již někdy něco takového?

Šly jsme. Dítěnko stupalo, stále velkýma očima na nás hledíc, stranou před námi, pouvedlo časem hubenou hnědou ruku a ukazovalo nám cestu, pak zase proklaxovalo úzkými sentinami, ustavičně nás na zřetelli držíc... Konečně kráčelo na před přes dvůr, vyhopsovalo po rozpraskaných stupních vzhůru, otevřelo prudce těžké hnědé dubové dveře a sběhlo kolem nás zase dolů po stupních.

Stály jsme u otevřených dveří světnice, ale neodvažovaly jsme se vstoupit, neboť u malého okna uvnitř stál vysoký muž, sády k nám obrácen. Měl hlavu hluboko nazpět spuštěnu a jeho dlouhé šedé vlasy vlnily se mu na světlém letním kabátě až po ramena.

Běta chytila se veřejí, hrnula se do pysku a oddychovala, jakoby se byla chtěla dát do pláče, nespouštěla oka s toho muže, obrátila se tiše ke schodům, ale pojednou zahulila silně na otevřené dveře, v tu chvíli obrátil se muž od okna a již letěli si do náruče.

"Běto!"

"Rafae